

Νέα Ελληνική Λογοτεχνία Β' Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις στα θέματα της Τράπεζας Θεμάτων

Συγγραφέας: Κατερίνα Νικολακοπούλου

ΘΕΜΑΤΑ

[17; 58-220; :]

Χρησιμοποιήστε τους σελιδοδείκτες (bookmarks) στο αριστερό μέρος της οθόνης για την πλοήγηση μέσα στο έγγραφο.

Copyright© για τις απαντήσεις των θεμάτων
Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ, Αθήνα, 2015

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**ΛΙΛΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ (1888-1944)****Βρήκα στο δρόμο μου, προχτές...¹**

Βρήκα στο δρόμο μου, προχτές, ένα κομμένο ρόδο·
δεν ξαίρω πώς μου τράβηξε μεμιάς την προσοχή.
Το περιβόλι ήταν υγρό, παντού μοσκοβολούσε
και μύριζε βροχή.

Το είδα μονάχο και βουβό, σε μια γωνιά του δρόμου·
κι' όμως αν και θανάσιμα πεσμένο καταγής,
με το λευκό το χρώμα του θαρρείς κι' αναπολούσε
το χρώμα της αυγής...

Ίσως, αφού το κόψανε δυο δάχτυλα με πόθο,
και το χιλιομαδήσανε δυο χείλη τρυφερά,
νάπεσε, και να τόσυραν, εδώ, σ' αυτή τη θέση,
τα βραδυνά νερά...

Μα ίσως ακόμα – ποιος μπορεί να ξαίρει τι συμβαίνει; –
και κάποιιοι που περάσανε τη νύχτα βιαστικοί,
να το σπαράζαν άδικα, κι' αφού το τυραννήσαν,
να τ' άφησαν εκεί...

Στάθηκα και το κοίταξα, δεν ξαίρω πόσην ώρα,
κ' έπειτα πάλι τράβηξα στο δρόμο σιωπηλά,
γιατί το συναπάντημα του πεθαμένου ρόδου,
μου θύμισε πολλά...

Και τη δική μου τη χαρά, που κάποτε γελούσε,
και για να ζήσει γύρευε του κάκου² να κρυφτεί,
κάποιος διαβάτης, κάποτε, στο δρόμο που περνούσε,
τη σκότωσε κι' αυτή...

Στο περιοδικό *Νέα Εστία*, τεύχ. 133, 1932.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**α**

α.1. Να περιγράψετε την κατάσταση του ρόδου κάνοντας πέντε (5) αναφορές σε λέξεις ή φράσεις του κειμένου. **(10 μονάδες)**

α.2. Στο κείμενο καταγράφονται προσωπικά βιώματα του ποιητικού υποκειμένου. Να τα εντοπίσετε **(5 μονάδες)** και να τα συσχετίσετε με την κατάσταση του ρόδου. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25

¹ Έχει διατηρηθεί η ορθογραφία της έκδοσης.

² του κάκου: μάταια

β

β.1. Ένα χαρακτηριστικό της ποίησης των νεοσυμβολιστών, στους οποίους ανήκει ο Λαπαθιώτης, είναι ότι στα ποιήματά τους γεγονότα και συναισθήματα δεν προσδιορίζονται συγκεκριμένα, αλλά αναφέρονται με αόριστο τρόπο. Να βρείτε στο κείμενο πέντε (5) εκφράσεις που επαληθεύουν την άποψη αυτή. **(15 μονάδες)**

β.2. Να επισημάνετε στο κείμενο τρεις (3) οπτικές και μία οσφρητική εικόνα **(10 μονάδες)**.

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25

Θέμα 15936

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερησίου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Το ρόδο βρίσκεται στην εξής κατάσταση, όπως περιγράφεται μέσα από φράσεις του ποιήματος:

- «ένα κομμένο ρόδο» στιχ. 1
- «Το είδα μονάχο και βουβό, σε μια γωνιά του δρόμου» στιχ. 5
- «θανάσιμα πεσμένο καταγής» στιχ. 6
- «με το λευκό το χρώμα του θαρρείς κι αναπολούσε το χρώμα της αυγής» στιχ. 7-8
- «πεθαμένου ρόδου» στιχ. 19

α2.

Η κατάσταση του κομμένου ρόδου, που βρισκόταν σαν «πεθαμένο», απόμερα σε μια γωνιά του δρόμου, θύμιζε στο ποιητικό υποκείμενο παρόμοιες καταστάσεις που είχε βρεθεί. Όπως αναφέρεται στην τελευταία στροφή του ποιήματος, το ποιητικό υποκείμενο κάποτε ήταν πολύ δυστυχημένο, καθώς κάποιες συνθήκες του είχαν στερήσει τη χαρά, προκαλώντας του θλίψη κι απογοήτευση.

β

β1.

- «προχτές»
- «σε μια γωνιά του δρόμου»
- «κάποιοι που περάσανε τη νύχτα βιαστικοί»

- «μου θύμισε πολλά»
- «κάποιος διαβάτης , κάποτε, στο δρόμο που περνούσε»

β2.

Οπτικές εικόνες:

- «Βρήκα στο δρόμο μου... την προσοχή»
- «Το είδα μονάχο... το χρώμα της αυγής...»
- «Στάθηκα και το κοίταξα... μου θύμισε πολλά...»

Οσφρητική εικόνα:

- «Το περιβόλι... μύριζε βροχή»

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ (1883-1957)****Αναφορά στον Γκρέκο (απόσπασμα)**

Μιαν ανοιξιάτικη Κυριακή θυμούμαι δυο τρεις ανθισμένες κερασιές σ' ένα οργωμένο κόκκινο χωράφι, γέμισε η καρδιά μου ευτυχία. Βγήκε τη στιγμή εκείνη κι έλαμψε ο ήλιος σαν την πρώτη μέρα που βγήκε από τα χέρια του Θεού· έλαμψε η θάλασσα του Σαρωνικού, πέρα η Αίγινα στο πρωινό φως γέμισε τριαντάφυλλα· δυο κοράκια πέταξαν καλοσήμαδα δεξιά μου και τα φτερά τους αντιδόνησαν σαν κόρδες δοξαριού.

Από τη μια μεριά τα κύματα σαν ομηρικά άλογα, με άσπρες χაίτες, δροσεροί μακρόσυρτοι στίχοι του Ομήρου, κι από την άλλη μεριά η ελιά της Αθηνάς όλο λάδι και φως, κι η δάφνη του Απόλλωνα, και τα θαματοουργά όλο κρασί και τραγούδι αμπέλια του Διόνυσου. Στεγνή, λιτοδίαιτη γης, πέτρες ροδοκοκκινισμένες από τον ήλιο, τα βουνά γαλάζια κυματίζουν ανάερα, αχνίζουν μέσα στο φως. Ολόγυμνα, και λιάζονται ήσυχα, αναπαμένα, σαν αθλητές.

Πήγαινα κι ως πήγαινα θαρρούσα πως όλη η γης κι ο ουρανός οδοιπορούσαν μαζί μου· έμπαιναν μέσα μου όλα τα γύρα μου θάματα, άνθιζα, γελούσα, αντιδονούσα κι εγώ σαν την κόρδα του δοξαριού· κι η ψυχή μου πώς χάνονταν την Κυριακή εκείνη κι έσβηνε τιτιβίζοντας στο πρωινό φως, σαν τη σταρήθρα¹!

Ανέβηκα σ' ένα λόφο κι αγνάντευα πέρα τη θάλασσα, τα φτενά² ρόδινα ακρογιάλια, τ' αλαφρογραμμένα νησιά. Τι χαρά είναι ετούτη! μουρμούρισα· πώς κολυμπάει το παρθενικό σώμα της Ελλάδας, κι ανασηκώνεται από τα κύματα και πέφτει επάνω του ο ήλιος, σαν αρραβωνιαστικός! Πώς δάμασε την πέτρα και το νερό και πώς λαγάρισε³ από την αδράνεια και τη χοντροκοπιά της ύλης, κρατώντας μοναχά την ουσία!

Γύριζα να γνωρίσω την Αττική, έτσι νόμιζα· μα εγώ γύριζα να γνωρίσω την ψυχή μου· στα δέντρα, στα βουνά, στη μοναξιά ζητούσα να βρω και να γνωρίσω την ψυχή μου, μάταια· η καρδιά δε σκιρτούσε· σημάδι άσφαλο πως δεν έβρισκα αυτό που ζητούσα.

Μια μέρα μονάχα, ένα μεσημέρι, θάρρευα πως τη βρήκα. Είχα πάει ολομόναχος στο Σούνιο· ήλιος καφτός, είχε μπει το καλοκαίρι, τα πληγωμένα πεύκα έχυναν το ρετσίνι τους κι ο αγέρας μοσχοβολούσε· ένα τζιτζίκι ήρθε και κάθισε στον ώμο μου και κάμποση ώρα οδοιπορούσαμε μαζί· μύριζα όλος σαν πεύκο, είχα γίνει πεύκο, κι άξαφνα, ως ξεπρόβαινα από τον πευκώνα, είδα τις άσπρες κολόνες του ναού του Ποσειδώνα, κι ανάμεσά τους, στραφταλιστή, σκούρα γαλάζια, την άγια θάλασσα. Τα γόνατά μου κόπηκαν, στάθηκα· ετούτη είναι η Ομορφιά, συλλογίστηκα, ετούτη είναι η αφτέρουγη Νίκη, η κορφή της χαράς, πιο απάνω δεν μπορεί να φτάσει ο άνθρωπος. Ετούτη είναι η Ελλάδα.[...]

(1961)

¹ σταρήθρα: αποδημητικό πτηνό που φωλιάζει σε θάμνους.

² φτενός -ή -ό: λεπτός, λιγνός.

³ καθάρισε, έγινε διαυγές.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α.1. Να επισημάνετε στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου τα πρόσωπα από την αρχαία ελληνική ιστορία ή μυθολογία που φέρνει στη μνήμη του αφηγητή η θέα της αττικής γης. **(4 μονάδες)** Να αναφέρετε τα χαρακτηριστικά στοιχεία που συνοδεύουν καθένα από αυτά τα πρόσωπα. **(6 μονάδες)**

α.2. Να περιγράψετε τις αντιδράσεις του αφηγητή όταν αντικρίζει τις άσπρες κολόνες του ναού του Ποσειδώνα στο Σούνιο. Να σχολιάσετε αυτές τις αντιδράσεις και να τις αιτιολογήσετε. **(15 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β.1. Να βρείτε στο κείμενο πέντε ονοματικά σύνολα (επίθετο+ ουσιαστικό) με τα οποία ο συγγραφέας περιγράφει τη γη της Αττικής. **(15 μονάδες)**

β.2. Το έργο *Η αναφορά στον Γκρέκο* του Καζαντζάκη αποτελεί μια μυθιστορηματική αυτοβιογραφία με πολλά ποιητικά στοιχεία. Να εντοπίσετε στο απόσπασμα δυο (2) στοιχεία αυτοβιογραφικού χαρακτήρα και τρία (3) στοιχεία ποιητικά. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

Θέμα 20127

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

- Όμηρος – μακρόσυρτοι στίχοι, άλογα με άσπρες χαίτες
- Αθηνά – ελιά
- Απόλλωνας – δάφνη
- Διόνυσος - κρασί και αμπέλια

α2.

Μόλις ο αφηγητής αντίκρισε τις άσπρες κολόνες του ναού του Ποσειδώνα, που ανάμεσά τους φαινόταν η γαλάζια θάλασσα, ενθουσιάστηκε πάρα πολύ. Παρατηρώντας τις «τα γόνατά του κόπηκαν και «στάθηκε ακίνητος» χαζεύοντας αυτή τη μοναδική θέα. Η ελληνική ομορφιά αυτού του τοπίου του προκάλεσαν τόσο μεγάλη συγκίνηση και χαρά που δεν είχε ποτέ ξαναανιώσει.

β

β1.

- «στεγνή, λιτοδίαιτη γη»
- «ρόδινα ακρογιάλια»
- «αλαφρογραμμένα νησιά»
- «σκούρα, άγια θάλασσα»
- «αφτέρουγη Νίκη»

β2.

Στοιχεία αυτοβιογραφικού χαρακτήρα:

- «Μια ανοιξιιάτικη Κυριακή... ευτυχία».
- «Γύριζα να γνωρίσω την Αττική... αυτό που ζητούσα».

Ποιητικά στοιχεία:

- «Βγήκε τη στιγμή εκείνη... σαν κόρδες δοξαριού»
- «Πήγαινα κι ως πήγαινα... σαν τη σταρήθρα»
- «πως κολυμπάει το παρθενικό σώμα... μοναχά την ουσία!»

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ (1883-1957)

Αναφορά στον Γκρέκο (απόσπασμα)

... Μπήκα στο χωριό, νύχτωνε πια, οι πόρτες όλες σφαλιχτές, μες στις αυλές τα σκυλιά μυρίστηκαν τον ξενομπάτη¹ κι άρχισαν να γαβγίζουν. Πού να πάω; ποιαν πόρτα να χτυπήσω; Εκεί που καταφεύγουν όλοι οι ξένοι, στο σπίτι του παπά. Οι παπάδες στα χωριά μας δεν είναι μορφωμένοι, λίγα τα γράμματά τους, δεν μπορούν να συζητούν θεωρητικά για τα δόγματα του χριστιανισμού· μα ζει ο Χριστός μέσα στην καρδιά τους και κάποτε τον βλέπουν με τα μάτια τους, πότε στο προσκεφάλι ενός λαβωμένου στον πόλεμο, πότε, την άνοιξη, να κάθεται κάτω από μian ανθισμένη μυγδαλιά.

Μια πόρτα άνοιξε, μια γριούλα με το λυχνάρι στο χέρι πρόβαλε να δει ποιος είναι ο ξένος που μπήκε τέτοια ώρα στο χωριό. Στάθηκα.

–Πολλά τα έτη, κυρά μου, της είπα γλυκαίνοντας τη φωνή μου να μην τρομάξει, είμαι ξένος, δεν έχω πού να κοιμηθώ· κάμε μου τη χάρη να μου δείξεις το σπίτι του παπά.

–Μετά χαράς, παιδί μου· θα κρατώ και το λυχνάρι να μη σκοντάψεις. Ο Θεός, ας είναι καλά, αλλού έριξε το χώμα, αλλού τις πέτρες, σ' εμάς έλαχαν οι πέτρες, κοίτα χάμω που πατάς κι ακλούθα μου.

Μπήκε μπροστά με το λυχνάρι, στρίψαμε τη γωνιά· φτάσαμε σε μια δοξαρωτή² πόρτα· απόξω ήταν κρεμασμένο ένα φανάρι.

–Να το σπίτι του παπά, είπε η γριούλα.

Σήκωσε το λυχνάρι, έριξε το φως στο πρόσωπό μου, αναστέναξε· έκαμε κάτι να πει, το μετάνιωσε,

–Ευχαριστώ, κυρούλα, της είπα, και να με συμπαθάς· καληνύχτα.

Με κοίταζε, δεν έφευγε.

–Αν το καταδέχεσαι, είπε, κόπιασε να κονέψεις³ στο φτωχικό μου.

Μα εγώ χτυπούσα κιόλας την πόρτα του παπά. Άκουσα βαριά βήματα στην αυλή, η πόρτα άνοιξε, πρόβαλε μπροστά μου ένας γέροντας με χυμένα μακριά μαλλιά στους ώμους, με κάτασπρα γένια· χωρίς να με ρωτήσει ποιος είμαι και τι θέλω, άπλωσε το χέρι.

–Καλώς όρισες, μου 'πε· είσαι ξένος; κόπιασε μέσα.

Μπήκα· άκουσα φωνές, πόρτες ανοιγόκλεισαν, μερικές γυναίκες τρύπωξαν στη διπλανή κάμαρα βιαστικές κι εξαφανίστηκαν. Μ' έβαλε ο παπάς και κάθισα στον καναπέ.

–Να συμπαθάς τη γυναίκα μου, την παπαδιά, είπε· είναι λίγο αδιάθετη, εγώ θα σου μαγερέψω, θα σου βάλω σοφρά⁴ να δειπνήσεις, θα σου στρώσω το κρεβάτι να κοιμηθείς.

Η φωνή του ήταν βαριά και θλιμμένη· τον κοίταξα· ήταν χλωμός πολύ και τα μάτια του πρησμένα και κατακόκκινα σα να 'χε κλάψει. Δεν έβαλα τίποτα κακό στο νου μου, έφαγα, κοιμήθηκα, και το πρωί ήρθε ο παπάς και μου 'φερε σ' ένα δίσκο ψωμί, τυρί και γάλα. Άπλωσα το χέρι, τον ευχαρίστησα και τον αποχαιρέτησα.

¹ ξενομπάτης: ξενομερίτης

² δοξαρωτός: τοξωτός, καμπύλος, κυρτός

³ κονεύω: (λαϊκότρ.) εγκαθίσταμαι κάπου για διανυκτέρευση ή απλώς για ξεκούραση.

⁴ σοφράς: ανατολίτικου τύπου τραπέζι φαγητού, στρογγυλό, ξύλινο και πολύ χαμηλό.

–Πήγαινε στην ευχή του Θεού, παιδί μου, μου 'πε· ο Χριστός μαζί σου.
Έφυγα. Στην άκρα του χωριού ένας γέρος πρόβαλε· έβαλε το χέρι στο στήθος, με χαιρέτησε.
–Και πού πέρασες τη νύχτα, παιδί μου; με ρώτησε.
–Στου παπά το σπίτι, γέροντα, αποκρίθηκα.
Ο γέρος αναστέναξε.
–Ε, τον κακομοίρη, είπε, και δεν κατάλαβες τίποτα;
–Τι να καταλάβω;
–Ο υιός του, ο μοναχογιός του, πέθανε χτες το πρωί· δεν άκουσες τις γυναίκες που τον μοιρολογούσαν;
–Δεν άκουσα τίποτα, γέροντα· τίποτα.
–Θα τον είχαν στη μέσα κάμαρα του σπιτιού και θα τον μοιρολογούσαν σιγανά, να μην ακούσεις και να στενοχωρηθείς. Άε στο καλό!
Τα μάτια μου είχαν βουρκώσει.
–Τι κλαις; έκαμε ο γέρος ξαφνιασμένος· είσαι νέος, δε συνήθισες ακόμη το θάνατο· άε στο καλό! [...]
(α΄ έκδοση 1961)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α.1. Να περιγράψετε τον χώρο στον οποίο εκτυλίσσεται η παραπάνω σκηνή. (10 μονάδες)

α.2. Να χαρακτηρίσετε τον παπά από τη συμπεριφορά του απέναντι στον ξένο. (15 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β.1. Να αναφέρετε τα πρόσωπα που συνομιλούν στα διαλογικά μέρη του παραπάνω αποσπάσματος. Τι επιτυγχάνει -κατά τη γνώμη σας- με τη χρήση του διαλόγου ο συγγραφέας; (15 μονάδες)

β.2. Να εντοπίσετε στο κείμενο πέντε (5) λέξεις ή φράσεις ιδιωματικές. (10 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

Θέμα 20484

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Ο χώρος στον οποίο εκτυλίσσεται η παραπάνω σκηνή είναι ένα φτωχικό, φιλόξενο χωριό. Ο διάλογος του επισκέπτη με τον παπά εκτυλίσσεται στο σπίτι του παπά.

α2. Ο ιερέας ήταν ένας καλός και συμπονετικός άνθρωπος που του άρεσε να βοηθάει όποιον είχε ανάγκη. Πάντα φιλοξενούσε στο σπίτι του όσους ξένους επισκέπτονταν το χωριό και τους έδειχνε ιδιαίτερη φροντίδα. Αφού τους καλωσόριζε στο φτωχικό του πάντα τους προσέφερε φαγητό και κρεβάτι να κοιμηθούν. Ήταν ένας πραγματικός «άνθρωπος του Θεού» που βοηθούσε τον πλησίον του. Αν κρίνουμε με πόση αγάπη και διάθεση φιλοξένησε τον ξένο εκείνο το βράδυ που είχε πεθάνει ο γιος του, καταλαβαίνουμε πόσο ξεχωριστός άνθρωπος ήταν.

β

β1.

Τα πρόσωπα που συνομιλούν στα διαλογικά μέρη του αποσπάσματος είναι: ο ξένος και η γριούλα, ο ξένος και ο παπάς, ο ξένος και ο γέρος. Με το διάλογο ο συγγραφέας προσδίδει ζωντάνια και παραστατικότητα στο κείμενο.

β2.

Ιδιωματικές λέξεις και φράσεις:

- «ξενομπάτη»
- «ακλούθα»
- «δοξαρωτή»
- «κόπιασε να κονέψεις»
- «θα σου βάλω σοφρά»

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ (1890-1953)

Τους ναυτικούς τους γέρους συλλογίζουμαι...

Τους ναυτικούς τους γέρους συλλογίζουμαι,
 που πια να ταξιδεύουν δε μπορούνε
 κι αράξαν στο νησί τους – και τις μέρες τους
 ανώφελοι και άνεργοι περνούνε·

που είναι σαν ξένοι στη ζωή τη γύρω τους
 και στο νησί τους σαν φυλακισμένοι,
 που σέρνονται σκυφτοί και λιγομίλητοι
 κι ο νους τους στα ταξίδια τους πηγαίνει·

που πάντα τη φανέλα με την κόκκινη
 την άγκυρα στο στήθος τους φοράνε
 και που, όταν περπατάν, σκαμπανεβάζουνε
 σα μέσα σε καράβι ακόμα να' ναι·

που, στεριανοί, δεν παύουνε να γνοιιάζονται
 για τον καιρό στη θάλασσα που κάνει,
 που κι ούτε μian ημέρα δεν αφήνουνε
 χωρίς να κατεβούνε στο λιμάνι·

και που, όταν ο χειμώνας μες στα σπίτια τους
 τους κλείνει, μπρος στο τζάκι τους, τα βράδυα,
 μ' υπομονή κι αγάπη – για τ' αγγόνια τους
 είτε γι' αυτούς – μικρά φτιάνουν καράβια...

Αποδημίες, 1953

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α1. Να αναφέρετε τρεις (3) καθημερινές συνήθειες των γέρων ναυτικών του ποιήματος. Ποια από αυτές τις συνήθειες μεταβάλλει τη συναισθηματική τους κατάσταση; **(15 μονάδες)**

α2. ...που είναι σαν ξένοι στη ζωή τη γύρω τους και στο νησί τους σαν φυλακισμένοι: Να σχολιάσετε τους στίχους σε σχέση με το περιεχόμενο του ποιήματος. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β1. Να εντοπίσετε τα επίθετα και τις παρομοιώσεις που χαρακτηρίζουν τη ψυχική διάθεση των γέρων ναυτικών. **(10 μονάδες)**

β2. Να επισημάνετε στο κείμενο τις λέξεις που σχετίζονται με το επάγγελμα του ναυτικού. **(15 Μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ

Θέμα 20518

Μάθημα: Νέα Ελληνική λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Οι καθημερινές συνήθειες των γέρον ναυτικών του ποιήματος είναι οι εξής:

- Το καλοκαίρι καθημερινά κατεβαίνουν στο λιμάνι κι αγναντεύουν τη θάλασσα φορώντας τη φανέλα με την κόκκινη άγκυρα στο στήθος τους.
- Όταν περπατούν νιώθουν ότι είναι μέσα σε καράβι.
- Το χειμώνα κάθονται με τα εγγονάκια τους δίπλα στο τζάκι και φτιάχνουν μικρά καράβια.

Από αυτές τις συνήθειες, η τελευταία μεταβάλλει τη συναισθηματική τους κατάσταση, καθώς η παρέα με τα εγγόνια τους τους γεμίζει χαρά και τους βοηθά να ξεχάσουν τα περασμένα, που όταν τα θυμούνται πονούν.

α2.

Οι γέροι ναυτικοί, τώρα που δε δουλεύουν πια νιώθουν «σαν ξένοι στη ζωή» και «στο νησί τους σαν φυλακισμένοι». Αυτοί είχαν συνηθίσει τόσα χρόνια να περνούν τη ζωή τους μέσα στα καράβια τους, κάνοντας ταξίδια. Τώρα που κάθονται στο νησί τους δεν αντέχουν κι έτσι επιλέγουν να κατεβαίνουν στο λιμάνι για να είναι κοντά στη θάλασσα, όπως έκαναν τον παλιό καλό καιρό.

β

β1.

- Επίθετα: ανώφελοι και άνεργοι, σκυφτοί, λιγομίλητοι.

β2.

Λέξεις που σχετίζονται με το επάγγελμα του ναυτικού: ναυτικούς, ταξιδεύουν, νησί, άγκυρα, καράβια, σκαμπανεβάζουνε, θάλασσα, λιμάνι.

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΜΕΛΛΙΣΑΝΘΗ (1910-1990)****Μονάχα ένα τραγούδι**

Ξερίζωσε ο σεισμός τα σπίτια μας
πήρε τα υπάρχοντά μας το νερό,
η θάλασσα
ναυάγησε όλα τα καράβια μας
έπνιξε τα παιδιά μας
– μέδουσες και θαλάσσιες ανεμώνες
κοράλλια κόκκινα άγγιξαν τα χείλη τους –

Η λάβα ρέει ακόμα χοχλαστή στην επιφάνεια
Γρήγορα ξαναχτίζουν οι άνθρωποι τα σπίτια τους
κάτω απ' των ηφαιστειών το βρουχηθμό
Στήνουν τους γκρεμισμένους φράχτες
βάζουν νέα σύνορα, μέσα στον τρόπο
άλλα παιδιά γεννοβολάνε
Στέλνουνε δύτες στο βυθό τ' ωκεανού
για καταποντισμένα μυστικά
Όπλα χαλκεύουνε για τη ζωή καινούργια.

Αν όλη η γη είναι το σπίτι μας
αν ο ουρανός είναι η μεγάλη σκέπη
μπορώ σήμερα να' μαι εδώ κι αύριο εκεί
όπου με πάει η πιο μικρή πνοή του ανέμου.
Αν βρέχει επί δικαίους και αδίκους
τότε, έχω όλα όσα μου χρειάζονται
Αν είναι η Θάλασσα η μεγάλη μάνα μας
στην αγκαλιά της που κοιμίζει την επιστροφή μας
δεν θα διακόψω το νανούρισμά της.
Αν όλοι οι άνθρωποι είναι αδέρφια μου
δεν μου χρειάζονται να με βαραίνουν όπλα.

Ένα χαμόγελο μόνο χρειάζεται, να κοιταζόμαστε
να γνωρίζομαστε μ' αυτό, να χαιρετούμε
αυγή και νύχτωμα – ένα τραγούδι
χρειάζεται μονάχα – ένα τραγούδι
για να ζήσουμε και να πεθάνουμε.

Από τη συλλογή *Ανθρώπινο Σχήμα*, 1961.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**α**

α.1. Η Μελισσάνθη στην τρίτη στροφή του ποιήματος κάνει τέσσερις (4) υποθέσεις και δίνει αντίστοιχα τέσσερις απαντήσεις (αποδόσεις) σε αυτές, χρησιμοποιεί δηλαδή τέσσερις υποθετικούς λόγους. Να καταγράψετε τις υποθέσεις και τις απαντήσεις της

ποιήτριας. **(12 μονάδες)** Να σχολιάσετε συνοπτικά τον τελευταίο από τους υποθετικούς αυτούς λόγους. **(8 μονάδες)**

α.2. Να σχολιάσετε συνοπτικά τον τίτλο του ποιήματος, συσχετίζοντάς τον με την τελευταία στροφή του. **(5 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25

β

β.1. Στην ποίηση της Μελισσάνθης κυριαρχεί μια αγωνία για το μέλλον του ανθρώπου και του κόσμου. Να εντοπίσετε στο κείμενο τρεις (3) εικόνες φυσικής καταστροφής (δύο οπτικές και μία ακουστική). **(15 μονάδες)**

β.2. Να επισημάνετε στο κείμενο δύο (2) σχήματα λόγου (μεταφορά, παρομοίωση ή προσωποποίηση). **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25

Θέμα 20530

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Οι υποθετικοί λόγοι της ποιήτριας στην τρίτη στροφή είναι:

- «Αν όλη η γη.. σπίτι μας» + «αν ο ουρανός... σκέπη» - «μπορώ... του ανέμου».
- «Αν βρέχει... αδίκους»- «τότε,... χρειάζονται».
- «Αν είναι η θάλασσα... επιστροφή μας» - «δεν θα... νανούρισμά της»
- «Αν όλοι... αδέρφια μου»- «δεν μου... όπλα»

Με τον τελευταίο υποθετικό λόγο η ποιήτρια θέλει να δείξει ότι όταν οι άνθρωποι είναι αγαπημένοι μεταξύ τους, τότε επικρατεί η ειρήνη. Αν ο καθένας βλέπει σαν αδερφό του τον άλλο και θέλει πάντα το καλό του χωρίς να βάζει σε προτεραιότητα προσωπικά συμφέροντα, τότε είναι απόλυτο ότι θα σταματήσουν οι πόλεμοι κι έτσι δε θα χρειάζονται τα όπλα.

α2.

Για να νιώσουμε καλύτερα μέσα στον καθημερινό αγώνα της ζωής και να αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες που μας θλίνουν, θα πρέπει να χαμογελάμε και να τραγουδάμε. Ένα χαμόγελο σε όποιον συναντούμε κι ένα τραγούδι στα χείλη μας θα μας δώσουν δύναμη κι αισιοδοξία για το αύριο.

β

β1.

Οπτικές εικόνες φυσικής καταστροφής:

- «Ξερίζωσε ο σεισμός... τα χείλη τους».
- «Η λάβα ρέει ακόμα... για τη ζωή καινούργια».

Ακουστική εικόνα:

- «ένα τραγούδι... και να πεθάνουμε»

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΣ (1909-1986)

Ο Κρητικός-Το δέντρο (απόσπασμα)

Τι είτανε το σκολειό του μοναστηριού τα χρόνια κείνα, η όρεξη με τραβάει να το γράψω καταλεπτώς, να μάθει ο σημερινός, που τάχει όλα εύκολα, πώς παιδευότανε τότε το παιδί. Το μάθημα γινότανε πρωί κι απόγεμα στην τράπεζα του μοναστηριού, εκεί που μαζώνουνται για το δείπνο οι ξωτάρηδες¹ κ' οι μοναχοί. Ο δάσκαλος καθότανε διπλογονατισμένος σ' ένα πατάρι, όπου είχε στρωμένη την ψάθα του. Αποκάτω του είχε τα σκολαρόπαιδα καθισμένα στους μπάγκους, που τους είχαν ακουμπισμένους τοίχο-τοίχο. Στο σκολειό του μοναστηριού, μαθαίνανε να διαβάζουνε, να γράφουνε και να λογαριάζουν. Για το διάβασμα, είχανε σύνεργο τη φυλλάδα, δηλαδή το αλφαβητάρι· για τη γραφή, μια στρώση άμμο πάνω στο χώμα μέσα σ' ένα τελάρο· για τη λογαριαστική, μερικά χαλίκια. Το σκολαρόπουλο έπιανε τη φυλλάδα, αρχίνιζε με το «σταυρέ, βοήθα με», κ' ύστερα έλεγε τα γράμματα, ένα από την αρχή κ' ένα από το τέλος της αλφαβήτας, γυρεύοντάς τα με το δειχνί²: «Σταυρέ, βοήθα με, άλφα κι ωμέγα, βήττα και ψι, γάμμα και χι .. » Μάθαινε κατόπι να συλλαβίζει και να διαβάζει. Ο δάσκαλος έδινε στους προχωρημένους είκοσι ή τριάντα λέξεις να τις διαβάσουν, από μια ο καθένας. Ο ένας διάβαζε την πρώτη, ο διπλανός του τη δεύτερη, ο παρακάτω την τρίτη ώσπου να τελειώσουν. Αν έσφελνε³ κανένας, ο πλαϊνός είχε τα μάτια του τετρακόσια να τότε διορθώσει. Από καιρό σε καιρό αλλάζανε θέση για να μη συνηθίζουνε τη λέξη που τους είχε πέσει στην αρχή.

Κοντά στο διάβασμα, ο δάσκαλος, για να τους λύσει τη γλώσσα, τα 'βανε να λένε μονορούφι το «Πιστεύω» η να μονοφωνάζουνε γλωσσοδέτες σαν ετούτους:

- Φλασκι πιπιλοπίφλασκο και πιπιλοφλασκάκι.
- Ο παπάς εμέτρα μέρτα κ' ύστερα τα ξαναμέτρα.

Στο διάβασμα, προχωρούσαν από την αλφαβήτα στο Χτωήχι, κι από κει στο Ψαλτήρι και στον Απόστολο, και πιο πέρα στο Τριώδι, στο Ανθολόγι, στην Πεντάτευχο και στους προφήτες⁴. Πολλοί απομέναν με τούτη τη γνώση, χωρίς να μάθουνε να γράφουνε. τους έφτανε για να γίνουν αναγνώστες ή ψαλτάδες, ακόμα και παπάδες.

Όποιοι προχωρούσανε στο γράψιμο βάνανε μπροστά τους καινούρια βάσανα. Για να γυμνάζουνται στο γράψιμο, είχανε κάτω στο χώμα την αμμουδόστρωση και τα σύνεργα για να γράφουνε και να σβήνουνε. Τον άμμο τότε χαρακώναν μ' ένα ξύλινο τελάρο χωρισμένο με πήχες. Το πατούσαν στον άμμο και τυπώναν τις αράδες. Γράφαν ό,τι είχανε να γράψουνε, κ' ύστερα σέρναν απάνω το ομαλιστήρι⁵ και σβήναν τη γραφή. Από την αμμουδόστρωση περνούσαν στο χαρτί, για να γυμνάζουν καλύτερα το

¹ ξωτάρης και ξωμάχος: γεωργός, χωρικός

² δείκτης, το δεύτερο δάκτυλο

³ αν έκανε λάθος

⁴ όλα είναι εκκλησιαστικά βιβλία.

⁵ σανίδι για το ίσιωμα της άμμου.

χέρι τους. Στη ζώνη τους είχανε κρεμασμένη την καλαμαριά, με το σφουγγάρι μέσα, μουσκεμένο στο μελάνι, κι αντί για πένα βαστούσανε στο χέρι ένα χηνόφτερο ξυσμένο στην άκρη. Στη λογαριαστική, μετρούσανε με τα χαλίκια του ποταμού και με τα κότσια. Όταν αρχίζαν να λογαριάζουν πάνω στον άμμο με νούμερα γραμμένα, την πράξη την έκανε όλη ή τάξη μαζί, όπως γινότανε και το διάβασμα. Το `να δασκαλούδι πρόσθετε την κολόνα με τις μονάδες, το δεύτερο την άλλη με τις δεκάδες, το παρακάτω τις εκατοντάδες. Με τόση κατέχια στολισμένο, το σκολαρόπαιδο έπρεπε τότε να βρει και τα νιώσματα⁶ που τούβανε ο δάσκαλος:

- Ένας πατέρας κεφαλή· δώδεκα γιοι ποδάρια, και κάθε γιος στη ράχη του τριάντα κόρες· κάθε βράδυ πεθαίνει ή μια, το πρωί γεννιέται ή άλλη. Τί νάναι;
- Ο χρόνος, οι μήνες, οι μέρες! ... [...]

(Ο Κρητικός - Το δέντρο, 6η έκδοση, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1995· α' έκδοση 1948)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α.1. Ποιος είναι, κατά τον αφηγητή, ο σκοπός της παραπάνω αφήγησης; **(5 μονάδες)**
Να τον σχολιάσετε. **(10 μονάδες)**

α.2. Να περιγράψετε τον τρόπο που μάθαιναν γραφή τα παιδιά στο σχολείο του μοναστηριού. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β.1. Να βρείτε στην πρώτη παράγραφο του κειμένου τρεις (3) εικόνες με τις οποίες περιγράφεται η σχολική διδασκαλία. **(15 μονάδες)**

β.2. Να βρείτε στο κείμενο δέκα (10) λέξεις σχετικές με τη σχολική ζωή. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

⁶ νιώσμα :το αίνιγμα

Θέμα 20585

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Ο σκοπός της παραπάνω αφήγησης, κατά τον αφηγητή, είναι να δείξει στους σημερινούς μαθητές πως μάθαιναν γράμματα, τα παλιά τα χρόνια, τα παιδιά που μαθήτευαν σε σχολεία μοναστηριών. Θέλει να τονίσει με πόσο κόπο και χωρίς ανέσεις εκπαιδεύονταν τα παιδιά συγκριτικά με τη νέα εποχή που οι νέοι έχουν όλα τα μέσα.

α2.

Στο σχολείο του μοναστηριού τα παιδιά μάθαιναν γραφή με έναν ιδιαίτερο τρόπο. Αρχικά εξασκούσαν γράφοντας πάνω στην άμμο, όπου είχαν χαράξει με ένα τελάρο γραμμές. Εκεί έγραφαν ό,τι ήθελαν και στη συνέχεια έσβηναν, ισιώνοντας την άμμο με ένα σανίδι. Στη συνέχεια μάθαιναν να γράφουν πάνω σε χαρτί, κρατώντας ένα χηνόφτερο που το βουτούσαν σε μελάνι.

β

β1.

Εικόνες με τις οποίες περιγράφεται η σχολική διδασκαλία:

- «Ο δάσκαλος καθότανε... τοίχο-τοίχο».
- «Το σκολαρόπουλο έπιανε... γάμμα και χι.. ».
- «Ο δάσκαλος έδινε... είχε πέσει στην αρχή».

β2.

Λέξεις σχετικές με τη σχολική ζωή:

Μάθημα, δάσκαλος, σκολαρόπαιδα, διάβασμα, γραφή, λογαριαστική, καλαμαριά, σφουγγάρι, χηνόφτερο, μελάνι.

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ (1911-1996)****Άξιον εστί (απόσπασμα)****Τα πάθη στ'**

Της Δικαιοσύνης ήλιε νοητέ * και μυρσίνη¹ συ δοξαστική
μη παρακαλώ σας μη * λησμονάτε τη χώρα μου!

Αετόμορφα έχει τα ψηλά βουνά * στα ηφαίστεια κλήματα σειρά
και τα σπίτια πιο λευκά * στου γλαυκού² το γειτόνεμα!

Της Ασίας αν αγγίζει από τη μια * της Ευρώπης λίγο αν ακουμπά
στον αιθέρα στέκει να * και στη θάλασσα μόνη της!

Και δεν είναι μήτε ξένου λογισμός * και δικού της μήτε αγάπη μια
μόνο πένθος αχ παντού * και το φως ανελέητο!

Τα πικρά μου χέρια με τον Κεραυνό * τα γυρίζω πίσω απ' τον Καιρό
τους παλιούς φίλους καλώ * με φοβέρες και μ' αίματα!

Μα 'χουν όλα τα αίματα ξαντιμεθεί * κι οι φοβέρες αχ λατομηθεί
και στον έναν ο άλλος μπαί * νουν εναντίον οι άνεμοι!

Της Δικαιοσύνης ήλιε νοητέ * και μυρσίνη συ δοξαστική
μη παρακαλώ σας μη * λησμονάτε τη χώρα μου!

(1959)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**α**

α1. Να ονομάσετε τη χώρα στην οποία αναφέρεται ο ποιητής. (5 μονάδες) Να αναφερθείτε σε τρία χαρακτηριστικά της (12 μονάδες) και να προσδιορίσετε τη γεωγραφική της θέση, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με δεδομένα του ποιήματος. (8 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ**β**

β1. Λαμβάνοντας υπόψη πως αφετηρία στη σύνθεση του *Άξιον εστί* αποτελούν οι ιστορικές μνήμες του Πολέμου 1940-41, της Κατοχής και της Αντίστασης, αλλά και των μετέπειτα χρόνων της Εμφύλιας διαμάχης, να εντοπίσετε στο ποίημα λέξεις ή εκφράσεις συνδεδεμένες με τα γεγονότα αυτά (10 μονάδες)

β2. Να εντοπίσετε το σχήμα του κύκλου στο ποίημα (5 μονάδες) και να σχολιάσετε τη λειτουργία του. (10 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ

¹ μυρσίνη: μυρτιά

² γλαυκός: ανοιχτός γαλάζιος

Θέμα 20597

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Ο ποιητής αναφέρεται στην Ελλάδα. Τρία χαρακτηριστικά της όπως περιγράφονται στο ποίημα είναι: α) «Αετόμορφα έχει τα ψηλά βουνά», δηλαδή τα ενάρετα βουνά της ανταρσίας και της αντίστασης στο κακό, β) «και τα σπίτια πιο λευκά» εννοεί την ηθική λευκότητα, τις ηθικές πράξεις του λαού που οι αγώνες και οι θυσίες του τον ύψωσαν σε μια άλλη σφαίρα, γ) «στον αιθέρα στέκει να και στη θάλασσα μόνη της», η Ελλάδα πατά και ταξιδεύει πάνω στη θάλασσα. Εδώ τονίζεται το πνευματικό της επίπεδο. Η γεωγραφική της θέση εντοπίζεται ανάμεσα στην Ασία και την Ευρώπη (Της Ασίας αν αγγίζει από τη μια * της Ευρώπης λίγο αν ακουμπά).

β

β1.

- Της Δικαιοσύνης ήλιε νοητέ
- μυρσίνη συ δοξαστική
- Αετόμορφα έχει τα ψηλά βουνά
- Και δεν είναι μήτε ξένου λιγισμός* και δικού της μήτε αγάπη
- μόνο πένθος αχ παντού * και το φως ανελέητο!
- Τα πικρά μου χέρια με τον Κεραυνό
- τους παλιούς φίλους καλώ * με φοβέρες και μ' αίματα!
- Μα 'χουν ... εναντίον οι άνεμοι!

β2.

Το ποίημα αρχίζει και τελειώνει με την ίδια στροφή: « Της δικαιοσύνης ήλιε... τη χώρα μου». Ο ποιητής απευθύνεται στο νοητό Ήλιο της Δικαιοσύνης, με την παράκληση να μη λησμονήσει τη χώρα του. Εύχεται και παρακαλεί να μη ξεχάσει τη χώρα του η Δικαιοσύνη (στην οποία συγκλίνουν τελικά ο χριστιανικός Χριστός και ο ποιητικός Ήλιος) αλλά ούτε και η δοξαστική μυρσίνη.

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ (1865-1922)

Η πατρίδα (απόσπασμα)

*Στη Ρούμελ' είναι η λεβεντιά
και στο Μοριά είν' η γνώση*

- Μωρ' εσύ 'σαι, Πέτρο;
- Γιωργάκη, εσύ!

Και με το σπιθοβόλημα των ματιών, που έδειχνε την ελπίδα της ψυχής· με την αποφασιστική ροπή, που φανέρωνε την ανυπομονησία των νεύρων· με το τρεμούλιασμα της φωνής, που πρόδινε της σάρκας τη συγκίνηση, άνοιξαν οργιές τα χέρια και ρίχτηκαν στην αγκαλιά ο ένας τ' άλλου. Και από τον τόσο λαό, που περνοδιάβαινε έξω στο λιθοστρωμένο δρόμο της Σπηλιάς, τους Εβραίους, που ξυπόλυτοι κουβαλούσανε τ' ασκιά από το Τελωνείο, του ψωμά και του μανάβη και του κουρέα, που έκραζαν με ξεφωνητά τους πελάτες, του σαράφη¹, που μπροστά στο τραπεζάκι του έπαιζε τα τάλιρα, βασανίζοντας με τον ήχο και τη λαμπρότη τους τον αντικρινό μπαλωματή, κανείς ούτε πρόσεξε, ούτε ήταν ικανός να αισθανθεί τη λαχτάρα, που είχαν στο αγκάλιασμά τους οι δυο φίλοι.

Εδώ και πέντε λεφτά πριν ο ένας δε γνώριζε τον άλλον. Ο Γιωργάκης Λαμπρόπουλος καθότανε ανάμεσα στιςπραμάτειες του, στα στρώματα και τα σκoiνιά, τις στοίβες των κεφαλοτυριών και τους σωρούς των γυαλικών, τους ώμους στηρίζοντας στην κάσα του, το κεφάλι μισογυρισμένο, τα μάτια μισοκλεισμένα, κάτω από την πλέχτρα των σκόρδων και του κεράτου, σαν πολεμιστής ανάμεσα στις δάφνες της νίκης του, κάτω από την αγαπημένη του σημαία. Καθώς όμως πάτησε στο κατώφλι ο Πετρολέτσος ψηλός, λεβεντόκορμος, ξεσκλιάρης² μα μεγαλόπρεπος, ζητώντας ένα όβολο τυρί να κολατσίσει, σαν να πλάκωσε ο ίσκιος του τον μπακάλη, σήκωσε το κεφάλι και η φωνή συγκλόνησε για μιας τ' αποκαρωμένα νεύρα του. Σαν αστραπή πέρασε στο νου του η υποψία πως κάπου τ' απάντησε το πρόσωπο εκείνο, κάπου την άκουσε κείνη τη φωνή, πως τ' αγάπησε άλλοτε κείνο το κορμί. Η φαντασία του άρχισε να πλέκει την κλωνά³ της φωτεινή στα περασμένα, παντού ψηλαφώντας και πασπατεύοντας, στα κλώσματα και τα παραστρατίσματα της εβδομηντάρικης ζωής του. Νεκρούς ξέθαψε από τα μνήματα, ξανάνιωσε γερόντους, έσυρε σε λύπες και σε χαρές, σε φιλίες και σ' έχθρητες, σε γάμους και σε νεκροπομπές. Μα δεν κατόρθωσε άλλο παρά να ζαλιστεί και να πονέσει· για τα χρόνια που έφυγαν, για τα παθήματα που τον ήβραν. Άξαφνα πέταξε μπροστά του ξανθομούστακος και γαλανομάτης

¹ αργυραμοιβός, κολλυβιστής που εξαργυρώνει ξένα νομίσματα

² ρακένδυτος, με ρούχα σκισμένα

³ η κλωστή

παλικαράς, ο Πετρολέτσος, ο φίλος του, ο αδερφός του! Και τώρα ανάμεσα στο μαγαζί οι δυο φίλοι, ψαρομάλληδες, σαρακοφαγωμένοι, σφιχταγκαλιάζονται και γλυκοφιλιώνται με τα δάκρυα βροχή στα μάτια.

- Μωρ' εσύ 'σαι, Πέτρο;

- Γιωργάκη, εσύ!

Τέλος χωριστήκανε κι ο ένας κοίταζε τον άλλον με περιέργεια. Μεγάλη απορία ζωγραφίστηκε στα πρόσωπά τους, σαν να μη μπορούσαν να καταλάβουν πως έγινε κι από τα σπαρταριστά νιάτα γκρεμίστηκαν για μιας στ' άχαρα γεράματα.

- Καημένη, γεράσαμε! είπε αργοκουνώντας το κεφάλι ο Λαμπρόπουλος.

- Γεράσαμε κι αλλάξαμε! πρόσθεσε ο Πετρολέτσος πικραμένος. Σωστός Κορφιάτης⁴ μου φαίνεσαι.

Και σφουγγίζοντας με το μανικοπουκάμισο τα δάκρυά του, κοίταζε και ξανακοίταζε το φίλο του, σαν να ζητούσε κάτω από το βαρύ εκείνο σώμα, το στρογγυλό κεφάλι, τα κρεμαστά φρεσκοξουρισμένα μάγουλα, και τον παχύ λαιμό, το λυγρό παλιό του σύντροφο· σαν να ζητούσε κάτω από την υγρή και σουρτή μιλιά ν' ακούσει τους στρογγυλούς μοραϊτικούς ήχους· σαν να ήθελε να ιδεί τον αλαφρό αέρα του κορμιού και των ματιών το σπιθοβόλημα και το διαβολικό γοργοπαίξιμο του προσώπου, κάτω από το νυσταγμένο πρόσωπο ενού Κορφιάτη νοικοκύρη. [...]

Καρκαβίτσας Ανδρέας, *Παλιές αγάπες*, Εστία, Αθήνα, 1900

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α1. Να αναφέρετε τα δύο πρωταγωνιστικά πρόσωπα της αφήγησης (**6 μονάδες**) και τον τόπο στο οποίο διαδραματίζεται η ιστορία. (**3 μονάδες**)

α2. Να περιγράψετε του δύο ήρωες ως προς την εξωτερική τους εμφάνιση τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορές το κείμενο. (**16 μονάδες**)

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β1. Βασικά χαρακτηριστικά στα διηγήματα του Ανδρέα Καρκαβίτσα είναι η ακριβής παρατήρηση και η ρεαλιστική απεικόνιση. Στο απόσπασμα παρατηρούμε ρεαλιστική απεικόνιση της αγοράς. Να καταγράψετε τα επαγγέλματα που αναφέρονται στο κείμενο. (**15 μονάδες**)

β2. *Εδώ και πέντε λεφτά... βροχή στα μάτια.* Να εντοπίσετε στη συγκεκριμένη παράγραφο πέντε (5) εκφραστικά μέσα (παρομοιώσεις, μεταφορές, εικόνες, ασύνδετο σχήμα) με τα οποία ο συγγραφέας αισθητοποιεί τη σταδιακή αναγνώριση ανάμεσα στους δύο ήρωες. (**10 μονάδες**)

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

⁴ Κερκυραίος

Θέμα 20599

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Τα δύο πρωταγωνιστικά πρόσωπα της αφήγησης είναι ο Γιωργάκης Λαμπρόπουλος και ο Πετρολέτσος. Η ιστορία διαδραματίζεται στην αγορά, στο μπακάλικο του Γιωργάκη Λαμπρόπουλου.

α2.

Τα δύο πρωταγωνιστικά πρόσωπα της αφήγησης περιγράφονται στο κείμενο ως εξής:

- Πετρολέτσος: ψηλός με λεβέντικη, παλικάρσία κορμοστασιά, ρακένδυτος αλλά μεγαλοπρεπής, γαλανομάτης με ξανθό μουστάκι, ασπρομάλλης και γερασμένος.
- Γιωργάκης Λαμπρόπουλος: ασπρομάλλης και γερασμένος με κουρασμένο σώμα, στρογγυλό κεφάλι, κρεμαστά και φρεσκοξυρισμένα μάγουλα, παχύ λαιμό και νυσταγμένο πρόσωπο.

β

β1.

Τα επαγγέλματα που περιγράφονται στο κείμενο είναι:

- ψωμάς
- μανάβης
- κουρέας

- σαράφης (αργυραμοιβός, κολλυβιστής που εξαργυρώνει ξένα νομίσματα)
- μπαλωματής
- μπακάλης

β2.

- Οπτική εικόνα: «Ο Γιωργάγης Λαμπρόπουλος καθότανε... αγαπημένη του σημαία».
- Παρομοίωση: «Σαν αστραπή πέρασε στο νου του η υποψία».
- Μεταφορά: «Η φαντασία του... περασμένα».
- Μεταφορά: «Άξαφνα πέταξε μπροστά του».
- Ασύνδετο σχήμα: «Νεκρούς ξέθαψε ... σε νεκροπομπές».

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΜΑΡΙΑ ΠΟΛΥΔΟΥΡΗ (1902-1930)****Βαριά καρδιά¹**

Πώς με κυττάς έτσι γλυκά, νέο μου ανθάκι χαρωπό!
 Δείχνεις όλες τις χάρες σου σε με και δε φοβάσαι;
 Αχ! έχω την καρδιά βαριά... μα δε θα σου το πω
 γιατί, κάλλιο ασυλλόγιστο² κι' ευτυχισμένο νάσαι.

Πώς με κυττάς έτσι γλυκά... συ, τόσο νέο και χαρωπό;
 Τρέμει η καρδιά μου μια στιγμή σαν κάτι να προσμένω...
 Αλλοί³! έχω βάρος στην καρδιά. Μα δε θα σου το πω
 γιατί, κάλλιο ασυλλόγιστο νάσαι κ' ευτυχισμένο.

Με τρώει η έγνοια να σταθώ κοντά σου μια στιγμούλα
 και την καρδιά μου στη γλυκιά σου μυρωδιά να λούσω.
 Με καίει ο πόθος, σκύβοντας πάνω σου σα βεργούλα
 του φράχτη, τον τρελλό παλμό της νειάς σου ζωής ν' ακούσω.

Τολμώ τ' άσωτα χέρια μου κάποια στιγμή ν' απλώσω
 τα θελκτικά σου χρώματα στην όψη σου ν' αγγίσω
 μα κάτι, σα να μη μπορώ κει που είσαι να σε σώσω
 κάνει βαριά τα χέρια μου κάτω να πέφτουν πίσω...

Από τη συλλογή *Οι τρίλιες που σβήνουν*, 1928.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**α**

α.1. Να σχολιάσετε τον τίτλο σε σχέση με το περιεχόμενο του ποιήματος. (10 μονάδες)

α.2 Να περιγράψετε το λουλούδι αναφέροντας τις ιδιότητες που του αποδίδονται στο ποίημα. (15 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25**β**

β.1. Να εντοπίσετε στο κείμενο τις δύο επιφωνηματικές εκφράσεις. (4 μονάδες)
 Ποιο χαρακτήρα προσδίδουν, κατά τη γνώμη σας, στη συναισθηματική ατμόσφαιρα του ποιήματος; (6 μονάδες)

β.2. Να βρείτε στο κείμενο τρεις (3) μεταφορές που σχετίζονται με τη συναισθηματική κατάσταση της ποιήτριας. (15 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25

¹ Έχει διατηρηθεί η ορθογραφία της έκδοσης.

² ξέγνοιαστο

³ αλίμονο

Θέμα 20601

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Το ποιητικό υποκείμενο νιώθει την καρδιά του «βαριά», δηλαδή κουρασμένη και θλιμμένη. Για μια στιγμή αρχίζει και τρέμει σαν να περιμένει κάτι. Επιθυμεί να πλησιάσει το νέο κι ευτυχισμένο λουλουδάκι για να αισθανθεί λίγο από τη χαρά του αλλά κάτι της τραβά πίσω τα «άσωτα», όπως λέει, χέρια της.

α2.

Οι ιδιότητες του λουλουδιού όπως αποδίδονται στο ποίημα είναι:

- Νέο και χαρωπό ανθάκι.
- Εέγνοιαστο κι ευτυχισμένο.
- Η μυρωδιά του είναι γλυκιά.
- Η όψη του έχει σαγηνευτικά χρώματα.

β

β1.

«**Αχ!** έχω την καρδιά βαριά.»

«**Αλλοί!** έχω βάρος στην καρδιά.»

Οι επιφωνηματικές εκφράσεις του κειμένου αυξάνουν τη λύπη και την απογοήτευση του ποιητικού υποκειμένου.

Μεταφορές που σχετίζονται με τη συναισθηματική κατάσταση της ποιήτριας :

- «έχω την καρδιά βαριά...»
- «Τρέμει η καρδιά μου»
- «Με καίει ο πόθος»

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΜΑΡΙΑ ΠΟΛΥΔΟΥΡΗ (1902-1930)

Ω, μη με βλέπετε που κλαίω...

Ω, μη με βλέπετε που κλαίω,
 δεν έχω θλίψη στην ψυχή μου.
 Ό,τι είχα στη ζωή μου ωραίο
 χάθηκε κ' είμαι μοναχή μου.
 Είναι η ζωή μου χωρίς χάρη,
 χωρίς χαρά και χωρίς λύπη.
 Κι' αν τη ματιά δε μου 'χουν πάρει,
 ο λογισμός μου πάντα λείπει.
 Με τις σκιές μαζί γυρίζω.
 Η μοναξιά πλατιά με ζώνει.
 Τους τόπους πια δεν τους γνωρίζω.
 Νιώθω πυκνό να πέφτει χιόνι.
 Τίποτε εδώ δε με πλανεύει.
 Τίποτε εκεί δε μ' οδηγάει.
 Η σκέψη μου όλο και στενεύει,
 ενώ η καρδιά μου όλο λυγάει.
 Ω, μη με βλέπετε που κλαίω,
 κάποια παλιά συνήθεια θα 'ναι.
 Τα μυστικά μου όλα σας λέω,
 τώρα που πια δε με μεθάνε.

Ηχώ στο χάος, 1929

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

- α1.** Να αναφέρετε τα ρηματικά πρόσωπα που κυριαρχούν στο ποίημα. **(10 μονάδες)**
α2. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, επιλέγεται η χρήση των ρηματικών αυτών προσώπων από την ποιήτρια; Σε ποιους κατά τη γνώμη σας απευθύνεται; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. **(15 μονάδες)**
ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

- β1.** Στα ποιήματά της η Πολυδούρη εξομολογείται τα συναισθήματά της να τα κατέγραφε στις σελίδες του προσωπικού της ημερολογίου. Να επαληθεύσετε την άποψη αυτή τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο. **(15 Μονάδες)**
β2. Να εντοπίσετε τις επαναλήψεις του κειμένου και να τις σχολιάσετε. **(10 μονάδες)**
ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ

Θέμα 20605

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α.

α1.

Στο ποίημα κυριαρχεί το α' ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο.

α2.

Η ποιήτρια χρησιμοποιεί το α' ενικό πρόσωπο για να εξομολογηθεί η ίδια στους αναγνώστες της (β' πληθ. πρόσ.) στους οποίους αναφέρεται τα συναισθήματά της.

β

β1.

Το συγκεκριμένο ποίημα έχει τη μορφή προσωπικού ημερολογίου, καθώς η ποιήτρια εξομολογείται τα συναισθήματά της. Π.χ.:

- «Ω, μη με βλέπετε που κλαίω».
- «δεν έχω θλίψη στην ψυχή μου».
- «είμαι μοναχή μου».
- «Είναι η Ζωή μου χωρίς χάρη, χωρίς χαρά και χωρίς λύπη.».
- «Η μοναξιά πλατιά με ζώνει»
- «Νιώθω πυκνό να πέφτει χιόνο».
- «η καρδιά μου όλο λυγάει».

β2.

Επαναλήψεις του κειμένου:

- «Ω, μη με βλέπετε που κλαίω- Ω, μη με βλέπετε που κλαίω».
- «χωρίς-χωρίς-χωρίς»
- «τίποτε-τίποτε»
- «μοναχή- μοναξιά»

Με τις παραπάνω επαναλήψεις η ποιήτρια θέλει να τονίσει την κακή συναισθηματική της κατάσταση. Η ίδια κλαίει και προσπαθεί να δικαιολογηθεί λέγοντας ότι αυτό που την πονάει περισσότερο είναι η μοναξιά που κυριαρχεί στη ζωή της. Όυτε χαρές ούτε λύπες αγγίζουν την ποιήτρια, τίποτα πια δε τη συγκινεί.

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ (1867-1911)****Η κερένια κούκλα (απόσπασμα)**

...Ήτον τεχνίτης ξυλογλύπτης ο Νίκος κι έβγαζε ταχτικά ίσαμε οχτώ δραχμές την ημέρα. Είχε πάρει μια δουλειά αποκοπή για δυο χιλιάδες κι ο μάστορας που του δούλευε του 'δωσε ένα πεντακοσάρικο μπροστάντζα κι έτσι αποφάσισε να κάνη αυτό που του 'λεγε η καρδιά του, να στεφανωθεί τη Βεργινία. Είχε κι η Βεργινία κοντά μια χιλιαδούλα και κάτι ρουχαλάκια απ' τη μητέρα της, που την είχε αφήσει ολάρφανη σε μια δεύτερή της αξαδέρφη, που 'χε μια φορά κι' αυτή τον τρόπο της, μα σαν απόμεινε χήρα έκανε τη σιδερώστρα. Ο πατέρας της, που 'ταν απόστρατος ανθυπομοίραρχος, είχε πεθάνει όταν ήτον πολύ μικρή ..

Καθόντουσαν τότε με τη θεία της στο Μεταξουργείο κι ο Νίκος έτυχε να περνάει μια μέρα με κάτι φίλους που 'χαν τα σπίτια τους στη γειτονιά κ' είδε τη Βεργινία στην πόρτα. Από τότες περνούσε καθεμέρα κ' «επιμόνως» κι αυτή τον καλοκτύταζε γιατί τα μάτια του της είχαν κάνει μάγια. Το βράδυ τής έκανε ταχτικά καντάδες με τους φίλους, στεκούμενοι όλοι μαζί μπουλουκι στην αγκωνή¹, κάτω απ' το φανάρι· μέσ' απ' όλες τις φωνές, τις μπάσσεσ και τις τσιριχτές και τις τρεμουλάντες, αυτή ξεχώριζε τη δική του που 'ταν γλυκειά .. και σαν κύτταζε απ' τη μισανοιγμένη γρίλλια του παντζουριού, θάρρευε πως ξάνοιγε² τα μάτια του να λάμπουν κάτω απ' τη φλόγα του φαναριού που χοροπηδούσε.

Έτσι παντρεύτηκαν κ' εκάμανε το σπιτικό τους...

(εκδ. Ελευθερουδάκης, Αθήνα 1925)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**α**

α.1. Να αναφέρετε τον λόγο για τον οποίο ο Νίκος αποφάσισε να στεφανωθεί τη Βεργινία **(5 μονάδες)** και να τον σχολιάσετε. **(10 μονάδες)**

α.2. Να περιγράψετε τον τρόπο επικοινωνίας ανάμεσα στο Νίκο και τη Βεργινία. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β.1. Το έργο του Χρηστομάνου διακρίνεται από ανάμιξη ρεαλιστικών και ποιητικών στοιχείων. Να βρείτε στο κείμενο δυο (2) στοιχεία ρεαλιστικά και τρία (3) στοιχεία ποιητικά. **(15 μονάδες)**

β.2. Να βρείτε πέντε (5) ιδιωματικές λέξεις ή φράσεις. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ

¹ στη γωνία

² άνοιγε διάπλατα

Θέμα 20646

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Τώρα που ο Νίκος βρισκόταν σε καλή οικονομική κατάσταση, αποφάσισε να παντρευτεί τη Βεργινία. Δούλευε ως τεχνίτης ξυλογλύπτης βγάζοντας περίπου οκτώ δραχμές την ημέρα κι επίσης είχε πάρει μια δουλειά για δύο χιλιάδες που ο μάστορας για να τον διευκολύνει και να τον βοηθήσει του έδωσε μπροστά ένα πεντακοσάρικο. Η οικονομική κατάσταση ενός ζευγαριού επηρεάζει πολύ τη ζωή τους, όταν ξεκινούν να ανοίξουν το δικό τους σπίτι και να δημιουργήσουν την οικογένειά τους.

α2.

Κάθε μέρα ο Νίκος περνούσε επίμονα έξω από το Μεταξουργείο της θείας της Βεργινίας για να τη δει. Αυτή τον κοιτούσε κατάματα σαν να της είχε κάνει μάγια. Τα βράδια, πολλές φορές, της έκανε καντάδες μαζί με τους φίλους του, στη γωνία κάτω από το φανάρι. Αυτή μόλις τους άκουγε ξεχώριζε τη δική του τη φωνή, που ήταν γλυκειά και εύηχη και στη συνέχεια προσπαθούσε από τη μισανοιγμένη γρίλλια του πατζουριού να δει τα μάτια του που έλαμπαν κάτω από τη φλόγα του φαναριού.

β

β1.

Ρεαλιστικά στοιχεία:

- «...Ήτον τεχνίτης... μπροστάντζα»
- «Είχε κι η Βεργινία... πολύ μικρή...»

Ποιητικά στοιχεία:

- «κι αυτή... κάνει μάγια.»

- «θάρρεψε πως ξάνοιγε... που χοροπηδούσε.»

β2.

- μπροστάντζα
- επιμόνωσ
- μπουλούκι
- αγκωνή
- εκάμανε

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**ΛΙΛΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ (1888-1944)****Χειμωνιάτικο τοπίο¹**

Έν' αλλόκοτο φεγγάρι, σαν ένα κομμάτι πάγου,
πεθαμένο, και στημένο μέσ' στη μέση του πελάγου,

μια βουβή, μεγάλη ξέρα, πιο γυμνή κι' από παλάμη,
μ' ένα γέρικο, θλιμμένο, τραγικό μικρό καλάμι,

κ' ένας ίσκιος – ένα κάτι, που δεν ξαίρω τι έχει χάσει,
κι' από τότε φέρνει γύρα, μη μπορώντας να ησυχάσει,

–παγωμένο, το γραμμένο κι' όλο φως εκείνο τρίο,
σιωπούσε, κι' αγρυπνούσε, μέσ' στη νύχτα, μέσ' στο κρύο...

Στο περιοδικό *Νέα Εστία*, τεύχ. 197, 1935.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**α**

α.1. Να σχολιάσετε τον τίτλο του ποιήματος. Για ποιο συναισθηματικό κλίμα μας προδιαθέτει; **(10 μονάδες)**

α.2. Να επισημάνετε τις λέξεις του κειμένου που συνθέτουν το «τοπίο» του τίτλου. **(12 μονάδες)**. Ποιο στοιχείο του κειμένου μάς επιτρέπει να υποθέσουμε ότι πρόκειται για ζωγραφικό πίνακα; **(3 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25

β

β.1 Ένα βασικό χαρακτηριστικό του συμβολισμού είναι η απόδοση των συναισθημάτων του ποιητικού υποκειμένου στη φύση και στα πράγματα. Να επισημάνετε στο ποίημα τέσσερα (4) επίθετα που ενώ εκφράζουν τα συναισθήματα του ποιητικού υποκειμένου αποδίδονται στο φυσικό τοπίο. **(16 μονάδες)**

β.2. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τρία (3) διαφορετικά σχήματα λόγου στο ποίημα (π.χ. μεταφορές, παρομοιώσεις κ.ά.). **(9 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25

¹ Έχει διατηρηθεί η ορθογραφία της έκδοσης.

Θέμα 20783

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Από τον τίτλο του ποιήματος καταλαβαίνουμε ότι θα ακολουθήσει η περιγραφή ενός χειμωνιάτικου τοπίου. Ο χειμώνας είναι μια εποχή που η φύση «κοιμάται» κι όλα φαίνονται παγωμένα και «πεθαμένα». Επομένως στο ποίημα περιγράφονται συναισθήματα όπως είναι η μοναξιά, η θλίψη, η απογοήτευση και η απελπισία.

α2.

Οι λέξεις του κειμένου που συνθέτουν το «τοπίο» του τίτλου είναι: φεγγάρι, ξέρα, καλάμι, ίσκιος. Ο τίτλος του ποιήματος που μοιάζει με λεζάντα ζωγραφικού ποιήματος και η περιγραφή του τοπίου στο κείμενο μας επιτρέπουν να υποθέσουμε ότι πρόκειται για ζωγραφικό πίνακα.

β

β1.

- πεθαμένο
- γέρικο
- θλιμμένο
- παγωμένο

β2.

- Παρομοίωση: «σαν ένα κομμάτι πάγου». Το φεγγάρι παρομοιάζεται με ένα κομμάτι πάγου καθώς στέκεται ακίνητο και στημένο μέσα στη μέση του πελάγους.
- Μεταφορά: «μια βουβή, μεγάλη ξέρα, πιο γυμνή κι από παλάμη». Περιγράφεται η απέραντη ξηρασία του τοπίου.

- Προσωποποίηση: «παγωμένο... μες στο κρύο». Τα τρία στοιχεία του τοπίου προσωποποιούνται καθώς λέγεται ότι σιωπούν κι αγρυπνούν μέσα στη νύχτα και το κρύο.

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ (1909-1990)****Επιτάφιος VI¹**

Μέρα Μαγιού μού μίσεψες², μέρα Μαγιού σε χάνω,
 άνοιξη, γιε, που αγάπαγες κι ανέβαινες απάνω

Στο λιακωτό³ και κοίταζες και δίχως να χορταίνεις
 άρμεγες με τα μάτια σου το φως της οικουμένης

Και με το δάχτυλο απλωτό μου τα 'δειχνες ένα-ένα
 τα όσα γλυκά, τα όσα καλά κι αγνά και ροδισμένα

Και μού 'δειχνες τη θάλασσα να φέγγει πέρα, λάδι,
 και τα δεντρά και τα βουνά στο γαλανό μαγνάδι⁴

Και τα μικρά και τα φτωγά, πουλιά, μερμήγκια, θάμνα,
 κι αυτές τις διαμαντόπετρες που ίδρωνε δίπλα η στάμνα.

Μα, γιόκα μου, κι αν μού 'δειχνες τ' αστέρια και τα πλάτια,
 τά 'βλεπα εγώ πιο λαμπερά στα θαλασσιά σου μάτια.

Και μου ιστορούσες με φωνή γλυκειά, ζεστή κι αντρίκια
 τόσα όσα μήτε του γιαιλού δε φτάνουν τα χαλίκια

Και μού 'λεες, γιε, πως όλ' αυτά τα ωραία θά 'ναι δικά μας,
 και τώρα εσβήστης κ' έσβησε το φέγγος κ' η φωτιά μας.

(1936)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**α**

α.1. Το κεντρικό θέμα του ποιήματος είναι η απώλεια πολυαγαπημένου προσώπου. Να καταγράψετε δύο (2) στίχους που δηλώνουν την απώλεια. (5 μονάδες) Να αναφέρετε την εποχή κατά την οποία αυτή συντελείται. (2 μονάδες) Γιατί, κατά τη γνώμη σας, η απώλεια την εποχή αυτή θεωρείται τραγικότερη για το ποιητικό υποκείμενο; (8 μονάδες)

¹ Η απεργία των καπνεργατών στη Θεσσαλονίκη τον Μάιο του 1936 οδήγησε σε αιματηρές διαδηλώσεις. Η εικόνα της μάνας που θρηνεί το σκοτωμένο παιδί της ενέπνευσε στον Γιάννη Ρίτσο τον *Επιτάφιο*.

² έφυγες, πέθανες

³ ταράτσα εκτεθειμένη στο φως του ήλιου

⁴ μαντήλι από λεπτό ύφασμα

α.2. Στο ποίημα ανακαλούνται νοσταλγικά μνήμες της μάνας, από την εποχή που ζούσε το παιδί της. Να επισημάνετε στο κείμενο πέντε (5) σχετικές νοσταλγικές αναπολήσεις της μητέρας. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ: 25

β

β.1. Ο *Επιτάφιος* του Ρίτσου έχει τον χαρακτήρα θρηνητικού άσματος (μοιρολογιού). Να επαληθεύσετε την άποψη αυτή κάνοντας σχετικές αναφορές στη μορφή του ποιήματος. **(10 μονάδες)**

β.2. Στο ποίημα εναλλάσσεται η χρήση δύο ρηματικών χρόνων: του παρατατικού και του αορίστου. Να εντοπίσετε τους χρόνους αυτούς επισημαίνοντας δύο (2) παραδείγματα για την κάθε περίπτωση. **(8 μονάδες)** Για ποιον, κατά τη γνώμη σας, λόγο χρησιμοποιεί εναλλακτικά τους ρηματικούς αυτούς χρόνους ο ποιητής; **(7 μονάδες)**.

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ: 25

Θέμα 22034

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1. Η απώλεια του πολυαγαπημένου προσώπου του ποιητικού υποκειμένου, καταγράφεται στους εξής στίχους:

- «Μέρα Μαγιού μου μίσειψες, μέρα Μαγιού σε χάνω» στιχ. 1
- «Και τώρα εσβήστης κ' έσβησε το φέγγος και η φωτιά μας» στιχ. 16

Η απώλεια αυτού του προσώπου συντελείται την άνοιξη. Αυτή η εποχή θεωρείται τραγικότερη για το ποιητικό υποκείμενο, επειδή ήταν η αγαπημένη εποχή του παιδιού που πέθανε. Το παιδί αγαπούσε πολύ να ανεβαίνει στην ταράτσα και να ρεμβάζει την ομορφιά της φύσης, δείχνοντας με το δάχτυλό του στη μητέρα του ό,τι έβλεπε. Επομένως, κάθε φορά που έρχεται η άνοιξη, η μητέρα θυμάται αυτές τις όμορφες στιγμές που περνούσε με τον γιο της.

α2. Οι νοσταλγικές αναπολήσεις της μητέρας, από την εποχή που ζούσε το παιδί της, περιγράφονται στους εξής στίχους:

- «Στο λιακωτό... οικουμένης» στιχ. 3-4
- «Και με το δάχτυλο... ροδισμένα» στιχ. 5-6
- «Και μου 'δειχνες... η στάμνα» στιχ. 7-10
- «Μα, γιόκα μου, κι... μάτια» στιχ. 11-12
- «Και μου ιστορούσες ... θα 'ναι δικά μας» στιχ. 13-15

β1. Το έργο «Επιτάφιος», του Γιάννη Ρίτσου, χαρακτηρίζεται θρηνητικό άσμα, καθώς σε αυτό το ποίημα μια μάνα μοιρολογεί για το παιδί της που

πέθανε. Ως προς τη μορφή του ποιήματος παρατηρούμε τα εξής χαρακτηριστικά:

- Το ποίημα αποτελείται από 8 δίστιχα με ζευγαρωτή ομοιοκαταληξία.
- Ο τίτλος του ποιήματος «Επιτάφιος» μας παραπέμπει σε θρηνητικό τραγούδι.

B2. Στο συγκεκριμένο ποίημα, ο ποιητής χρησιμοποιεί εναλλακτικά τον παρατατικό και τον αόριστο για να περιγράψει γεγονότα του παρελθόντος (π.χ. *πρτ. αγάπαγες, κοίταζες, αόρ. Μίσεψες, έσβησε*). Με τη χρήση του παρατατικού περιγράφει τις καλές παλιές συνήθειες του παιδιού, κάθε φορά που ερχόταν η άνοιξη, ενώ χρησιμοποιεί τον αόριστο για να δείξει κάτι που έγινε για μια και μοναδική στιγμή στο παρελθόν, όπως ήταν ο θάνατος του παιδιού.

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ (1908-1960)

Το «10» (απόσπασμα)

[...] Ο Χρίστος Χαριτάκης ξύπνησε κακόκεφος απ' τον μεσημεριάτικο ύπνο. Αυτόν τον είχε πειράζει η ζέστη περισσότερο από τον άλλο κόσμο, γιατί του 'φερνε κρίσεις άσθματος. Χρόνια τώρα υπόφερε απ' αυτή την κακή αρρώστια και γιατρεία δεν έβρισκε.

Ήταν ψηλός, εύσωμος, με μαλλιά κάτασπρα, που τα κούρευε με την ψιλή. Είχε μεγάλα, κρεμαστά μουστάκια που σχημάτιζαν τεράστια λευκή περισπωμένη στο κέντρο της στρογγυλής και ρόδινης μορφής του. Τα μικρά γαλανά του μάτια ήσαν σαν του παιδιού: άλλοτε γεμάτα αγαθοσύνη κι άλλοτε άκριτο θυμό. Θύμωνε με το παραμικρό, παραφερόταν. Σύντομα όμως ξεθύμανε και τότε ήταν πράος σαν πρόβατο.

Η αρρώστια – το άσθμα – τον βρήκε νέο ακόμα και τον μισέρωσε¹. Τον έπιαναν κρίσεις βαριές, συνεχείς, επίμονες, που τον έκαναν να υποφέρει πολύ. Ήταν, από χρόνια, σχεδόν κατάκοιτος. Όταν, αραιά και πού, ένιωθε καλύτερα, έπαιρνε την απόφαση κι έβγαινε απ' το σπίτι του, για να κατέβει ως το καφεενείο ή την ταβέρνα του ισογείου. Πιο πέρα δεν πήγαινε ποτέ. Αφού περνούσε καναδυό ώρες πίνοντας το καφεδάκι ή το κρασάκι του, έπρεπε ν' ανέβει εκατό σκαλοπάτια για να γυρίσει στο διαμέρισμά του, με συνέπεια να τον πιάσει κρίση. Η γυναίκα του – η κυρία Ερηνούλα – πολλές φορές τού είπε να μετακομίσουν σε άλλο σπίτι, στο κέντρο του Πειραιά, που να είναι ισόγειο ή να 'χει ασανσέρ. Χρήματα δεν τους λείβονταν – δόξα σοι ο Θεός. Γιατί να μένουν στην άκρη του κόσμου, σ' αυτή τη φτωχογειτονιά, σε τούτο το θλιβερό κτήριο – χώρια τα εκατό σκαλοπάτια που, για τον ανάπηρο, μετάλλαζαν το σπίτι σε φυλακή;

Πολύ λογικά τα επιχειρήματα της Ερηνούλας· μα ο άντρας της δεν έστεργε την μετακόμιση. Μπορεί η συνοικία να ήταν απόμακρη και φτωχική· μπορεί στο «10» να συμπυκνώνονταν όλη η θλίψη του μίζερου ανθρωπολογίου. Μα το διαμέρισμά τους, στον Γ' όροφο, ήταν άνετο, καθαρό, καλοβαλμένο. Από τα παράθυρα έβλεπες όλο το λιμάνι και όλη τη θάλασσα ως τις Φλέβες, την Αίγινα και το Πέραμα. Έβλεπες τα βαπόρια να έρχονται, να σαλπάρουν, τα ρυμουλκά να τριγυρνούν· την εργατιά ν' ασχολείται στον ντόκο² μ' ένα σωρό δουλειές και μερεμέτια. Όλ' αυτά διασκέδαζαν τον ανάπηρο. Ήταν σαν μια μεγάλη οθόνη σινεμασκόπ, που ξετυλιγόταν ταινία γεμάτη κίνηση, επεισόδια, ζωή. Τι θα 'βλεπε απ' το παράθυρο του ισόγειου διαμερίσματος, όπου ήθελε η Ερηνούλα να μετακομίσουν; Και ποιο το όφελος αν μπορούσε να κυκλοφορεί πιο εύκολα, όταν θα είχε χάσει τις παρέες του; Κι οι μεν Βαρδακαίοι θ' ακολουθούσαν τους Χαριτάκηδες στη νέα κατοικία. Μα όλοι οι άλλοι φίλοι του «10» και της γειτονιάς, που δεν

¹ μισερώνω :κάνω κάποιον μισερό, ανάπηρο.

² τμήμα λιμανιού που χρησιμοποιείται για φόρτωση και εκφόρτωση των πλοίων

παρέλειπαν καθημερινά ν' ανέβουν και να τον αλεγράρουν³ με τη συντροφιά τους; Όχι! Ο Χρίστος Χαριτάκης ήταν αποφασισμένος να τελειώσει τις μέρες του στο «10», στο σπίτι του. [...]

Εστία, 1964

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α.1. Να περιγράψετε σε μια σύντομη παράγραφο με δικά σας λόγια τον Χρίστο Χαριτάκη. (10 μονάδες)

α.2. Να καταγράψετε τους λόγους για τους οποίους ο Χρίστος Χαριτάκης ήταν αποφασισμένος να τελειώσει τις μέρες του στο «10», στο σπίτι του και να μην μετακομίσει. (15 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25

β

β.1. Ο Καραγάτσης καταγράφει στα μυθιστορήματά του, όπως *Το «10»*, με ρεαλιστικό τρόπο τη ζωή των απλών και λαϊκών ανθρώπων. Να επαληθεύσετε την άποψη αυτή αναφέροντας τρία (3) χαρακτηριστικά παραδείγματα μέσα από το απόσπασμα. (15 μονάδες)

β.2. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο (2) παρομοιώσεις (4 μονάδες) και να τις σχολιάσετε. (6 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ : 25

³ ευθυμήσουν

Θέμα 22036

Μάθημα: Νέα Ελληνική λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Ο Χρίστος Χαριτάκης ήταν ένας μεγάλος άνθρωπος που ζούσε μαζί με τη γυναίκα του, την κ. Ερηνούλα, σε ένα διαμέρισμα μιας φτωχικής συνοικίας, στον τρίτο όροφο. Εξωτερικά ήταν ένας ψηλός κι εύσωμος άνδρας, με άσπρα μαλλιά, μεγάλα μουστάκια και γαλανά μάτια. Από νεαρή ηλικία υπέφερε από την αρρώστια του άσθματος. Όταν ένιωθε καλά όμως του άρεσε να κατεβαίνει στο καφενείο ή την ταβέρνα που βρισκόταν στο ισόγειο της πολυκατοικίας και να κάθεται με τους φίλους του, περνώντας όμορφες στιγμές. Από την άλλη όταν καθόταν στο δωμάτιό του του άρεσε να βλέπει από το παράθυρο το λιμάνι, τα βαπόρια, τους εργάτες. Αγαπούσε πολύ τη γειτονιά του και το διαμέρισμά του, όπου ήθελε να ζήσει μέχρι το τέλος της ζωής του.

α2.

Ο πρωταγωνιστής του κειμένου ήταν αποφασισμένος να μείνει μέχρι το τέλος της ζωής του στο διαμέρισμά του για τους εξής λόγους. Ήταν άνετο, καθαρό και καλοβαλμένο διαμέρισμα με μοναδική θέα. Του άρεσε πολύ να κάθεται στο παράθυρο και να βλέπει το λιμάνι και τη θάλασσα ως τις φλέβες, την Αίγινα και το Πέραμα, τα βαπόρια που έρχονταν κι έφευγαν και τους εργάτες που έκαναν ένα σωρό δουλειές και μερεμέτια. Αυτή η μοναδική θέα με τη ζωντανία της εξωτερικής ζωής του έδινε μεγάλη χαρά. Επίσης, εκεί είχε τις παρέες του. Περνούσε ευχάριστα όταν κατέβαινε στο καφενείο και την ταβέρνα του ισόγειου, πίνοντας το καφεδάκι και το κρασάκι του μαζί με τους φίλους του.

β

β1.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα της ρεαλιστικής ζωής των απλών και λαϊκών ανθρώπων, όπως περιγράφονται στο απόσπασμα είναι:

- Η διαμονή σε μικρά διαμερίσματα φτωχικής συνοικίας.
- Οι άνθρωποι που δουλεύουν στο λιμάνι ως εργάτες.
- Η διασκέδαση των μεγάλων ηλικιακά ανθρώπων σε καφενεία ή ταβέρνες της γειτονιάς.

β2.

Παρομοιώσεις:

- «Ήταν σαν μια μεγάλη... επεισόδια, ζωή». Η θέα από το παράθυρο του διαμερίσματος παρομοιάζεται με ταινία γεμάτη κίνηση, ζωντάνια και επεισόδια.
- «Τα μικρά γαλανά... παιδιού». Τα μάτια του πρωταγωνιστή της αφήγησης παρομοιάζονται με τα μικρά και αθώα ματάκια των παιδιών. Μπορεί να θύμωνε με το παραμικρό αλλά γρήγορα όλα τα ξεχνούσε και γέμιζε το πρόσωπό του αγαθοσύνη και πραότητα.

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ (1890-1969)****Η ζωή εν τάφω¹****Τα καράβια (απόσπασμα)**

Στην πόρτα σου άκουσα σιγανά αναφυλλητά. Ήσουν σ' αυ που έκλαιγες ολομόναχη μέσα στο σκοτάδι, έκλαιγες σιωπηλά όλη νύχτα. Μπήκα μέσα και δε μιλήσαμε. Έκλαιγες ήσυχ' α κ' εγώ έκαμα πως ξεκουμπώνω το γελιό², πολύ απασχολημένος τάχα μ' αυτή τη δουλειά. Γιατί μονάχα να σ' ανερωτούσα τι κλαις, θα μ' έπνιγε το κλάμα. Αυτό θάτανε κάπως αστειό για έναν επαναστάτη φορτωμένον μ' όλη την πανοπλία του και με διακόσια φυσίγγια στις μπαλάσκες. (Στοχάσου μια τέτοιαν ώρα πώς μπόρεσα και ξαναθυμήθηκα τον αποχαιρετισμό του Έκτορα³!..)

Έκλαιγε κ' ένα κοριτσάκι κοντά σου πάνω σε μια κόκκινη πολυθρόνα, σιγά – σιγά κι αυτό. Φορούσε βελουδένια βυσσινιά ρόμπα και τόνα ποδαράκι του ήταν ξακάλτσωτο. Εγώ στο τέλος βάλθηκα να βλέπω τάχα με μεγάλη προσοχή αυτό το γυμνό ποδαράκι. Παρακολούθησες τη ματιά μου και τράβηξες ένα πανεράκι πλεγμένο από φύλλα καλαμποκιάς. Απ' εκεί έβγαλες άλλο ένα καλτσάκι και πολεμούσες να το περάσεις στο πόδι του παιδιού.

- Μα αυτή η κάλτσα είναι άλλο χρώμα, είπα, και χαμογελούσα ηρωικά. Η φωνή μου έτρεμε.

Εσύ τότες ξαφνικά άφησες το καλτσάκι μισοκρεμασμένο στο πόδι του παιδιού, μ' ακάλιασες σφιχτά κι άρχισες να κλαις ασυγκράτητα.

Εγώ δεν έκλαψα. Μονάχα ένας κόμπος ανέβαινε ως το λαρύγγι μου και τον κατάπινα με πείσμα. Κρέμασα το ντουφεκι στον ώμο κ' έφυγα σκυφτός. Ήμουνα βαρύς από θλίψη, ξιπασμένος από τη δύναμη της ανδρειάς μου.

Σαν μπαίναμε στα βαπόρια που σφύριζαν έτσι παράφωνα, ο θεός άρχισε να βρέχει. Ήμασταν σωριασμένοι μέσα στη βάρκα που κουνιόταν δυνατά. Κάμποσοι τραγουδούσανε σατιρικά τραγούδια του νησιού.

Άλλοι ρίχναν αποχαιρετιστήριες ντουφεκιές στον αέρα, κάναν τους υπαξιωματικούς να βλαστημούν και να φυσάνε τις σφυρίχτρες τους έξω φρενών. [...]

(Εκδόσεις Εστία 2010, πρώτη έκδοση 1924)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α.1. Στην πόρτα σου άκουσα σιγανά αναφυλλητά...ξιπασμένος από τη δύναμη της ανδρειάς μου.: Να περιγράψετε το χώρο και να αναφέρετε τα πρόσωπα που περιλαμβάνονται στην παραπάνω σκηνή. (15 μονάδες)

¹ Η Ζωή εν τάφω είναι ένα από τα σημαντικότερα αντιπολεμικά μυθιστορήματα. Εκδόθηκε το 1924 και καταγγέλλει με τη φωνή του λοχία Κωστούλα τη φρίκη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

² γυλιός: μακρύς και στενός στρατιωτικός σάκκος

³ Ο συγγραφέας αναφέρεται στη σκηνή του αποχαιρετισμού του Έκτορα, γιου του βασιλιά της Τροίας Πριάμου, προς τη γυναίκα του Ανδρομάχη και το μικρό τους γιο Αστυάνακτα, όπως αυτή παρουσιάζεται στην ομηρική *Ιλιάδα* (Ζ 390-502). Ο Έκτορας, παρ' όλες τις εκκλήσεις της Ανδρομάχης, θα ξαναπάει στη μάχη, όπου θα σκοτωθεί από τον Αχιλλέα.

α.2. Γιατί πιστεύετε ότι ο αφηγητής ανακαλεί στη μνήμη του τον ήρωα της Τροίας Έκτορα; Ποιες ομοιότητες υπάρχουν ανάμεσα στα δυο πρόσωπα; **(10 μονάδες)**
ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β.1. Με το έργο του *Η Ζωή εν Τάφω*, ο Μυριβήλης εγκαινίασε τη σύγχρονη ελληνική αντιπολεμική λογοτεχνία. Να τεκμηριώσετε την άποψη με αναφορές στο κείμενο. **(15 μονάδες)**

β.2. Να βρείτε στο κείμενο δυο (2) εικόνες που περιγράφουν την αναχώρηση των στρατιωτών. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

Θέμα 22098

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Β' Ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Απαντήσεις

α

α1.

Ο χώρος όπου διαδραματίζονται τα γεγονότα της παραπάνω σκηνής είναι ένα σκοτεινό δωμάτιο. Εκεί βρίσκεται μια γυναίκα που κλαίει συνέχεια, μαζί με ένα κοριτσάκι, καθισμένο σε μια κόκκινη πολυθρόνα και ένας άνδρας που ετοιμάζεται να πάει στον πόλεμο.

α2.

Καθώς ο αφηγητής ετοιμαζόταν να πάει στον πόλεμο, θυμήθηκε τον ήρωα της Τροίας, τον Έκτορα, όταν αποχαιρετούσε την οικογένειά του για να πάει στη μάχη της Τροίας. Νιώθει ότι έχουν πολλά κοινά μεταξύ τους, όπως:

- Οι δύο άντρες με ανδρεία και τόλμη, αποφασίζουν να αφήσουν την οικογένειά τους (τη γυναίκα τους και το παιδί τους), για να πάνε να υπερασπιστούν την πατρίδα τους.
- Τόσο η γυναίκα του αφηγητή όσο και του Έκτορα, γεμάτες θλίψη, ξεσπούν σε κλάματα και προσπαθούν να κρατήσουν τον άνδρα τους κοντά τους.
- Το κοριτσάκι του αφηγητή και ο γιος του Έκτορα (ο Αστυάναξ), κλαίνει δίπλα στις μητέρες τους, σαν να ξέρουν ότι θα φύγει από κοντά τους ο πατέρας τους.

β1.

Το έργο «Η Ζωή εν τάφω» του Στράτη Μυριβήλη είναι ένα από τα πιο διακριτά αντιπολεμικά έργα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Ο

συγγραφέας εξέφρασε στο έργο του, με συγκρατημένη και στοχαστική στάση, την αντίθεσή του στις τραγικές συνέπειες της ένοπλης σύγκρουσης, καθώς ο ίδιος έζησε από κοντά τη θηριωδία και τις φρικαλεότητες του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου. Αυτή η αντιπολεμική του στάση φαίνεται στα εξής σημεία του κειμένου:

- «Εγώ δεν έκλαψα. Μονάχα... της ανδρείας μου».
- «Ήμασταν σωριασμένοι... τις σφυρίχτρες τους έξω φρενών».

β2.

Εικόνες που περιγράφουν την αναχώρηση των στρατιωτών:

- «Σαν μπαίναμε στα βαπόρια... σατιρικά τραγούδια του νησιού»
- «Άλλοι ρίχναν... έξω φρενών».